

# Veniturile partidelor politice din Moldova în 2023: O analiză a surselor de finanțare

Din cele 61 de partide politice înregistrate în Republica Moldova în 2023, doar 34 (56%) au declarat colectarea veniturilor, valoarea totală a acestora fiind de 54,9 milioane de lei. Potrivit Raportului „Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Retrospectiva 2023”, care a fost prezentat de către Asociația Promo-LEX, drept surse de venit au reprezentat alocațiile de la bugetul de stat, donațiile de la persoane fizice și juridice, cotizațiile membrilor de partid, dar și activitățile economice ale formațiunilor.

O situația îngrijorătoare o reprezintă dependența în creștere a partidelor politice de alocațiile de la bugetul de stat, care în 2023 au constituit 84% din totalul veniturilor. Astfel, dacă în perioada 2016 – 2019 ponderea alocațiilor de la bugetul de stat era de până la 40% din bugetul partidelor politice, atunci începând cu anul 2020 această dependență a crescut considerabil (2020 – 62%, 2021 – 70%, 2022 – 82%). Această dependență față de banii din bugetul de stat poate fi explicată prin lipsa încrederii în partidele politice, cetățenii fiind reticenți în a susține financiar formațiunile politice.

În același timp, pe fundalul creșterii veniturilor din alocațiile de la bugetul de stat, a scăzut ponderea veniturilor din alte surse. Dacă în 2016 jumătate din banii acumulați (50%) de către partide erau din donații, în 2023 această sursă a reprezentat doar 9%. Aceași situație se atestă și în cazul veniturilor acumulate din cotizațiile achitate de membrii de partid, care începând cu anul 2020 au

scăzut considerabil. Pentru comparație, în anul 2018 și 2019 veniturile din această sursă au constituit 25% și, respectiv, 32 la sută. În anul 2022, cotizațiile au reprezentat doar 5% din venituri, în 2021 – 3%, în 2022 – 2%. În anul 2023, veniturile din cotizații au reprezentat 4%.

Pe de altă parte, se atestă o creștere a donațiilor din partea persoanelor juridice. Dacă în anul 2022 au fost raportate venituri din donațiile persoanelor juridice în mărime de 2%, în 2023 acestea au constituit 4%.

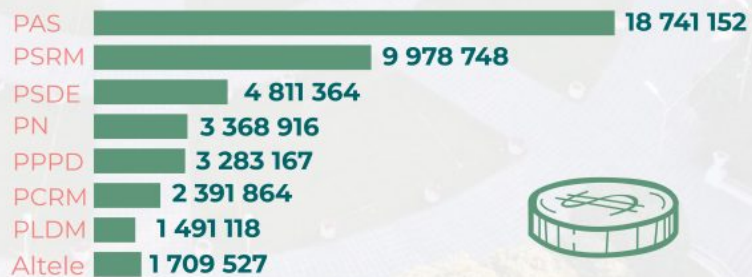
În acest context, Promo-LEX consideră necesar ca partidele politice să depună eforturi pentru a implica și responsabiliza politic cetățenii, ceea ce ar putea duce la diversificarea surselor de finanțare. Totodată, ar putea fi examinată posibilitatea revizuirii condițiilor de acordare a alocațiilor de la buget, în funcție de volumul veniturilor acumulate din surse private.

### **Cine și ce bani a obținut din bugetul de stat?**

Cel mai mare venit din alocațiile de la bugetul de stat, pentru 2023, l-a avut PAS. Formațiunea a primit din bugetul public peste 18 mln. de lei. Aceasta a fost urmată de PSRM cu aproape 10 mln. de lei, PSDE cu aproape 5 mln. de lei și PN cu peste 3 mln. lei. De cealaltă parte, unele formațiuni (PPP0, PSE sau PPRU) au raportat venituri din alocații de la stat de câteva mii de lei. Important este să precizăm că mărimea alocațiilor de la bugetul de stat depinde de numărul de voturi valabile acumulate de acestea în alegeri. Prin urmare, un rezultat bun înregistrat în alegeri reprezintă și o alocație mai mare din bugetul de stat.

## Partidele politice finanțate din alocații de la bugetul de stat

|       |            |      |        |
|-------|------------|------|--------|
| PAS   | 18 741 152 | UCSM | 86 470 |
| PSRM  | 9 978 748  | PPVP | 78 919 |
| PSDE  | 4 811 364  | PNL  | 72 900 |
| PN    | 3 368 916  | PDCM | 64 647 |
| PPPDA | 3 283 167  | PVE  | 61 498 |
| PCRM  | 2 391 864  | MPSN | 32 761 |
| PLDM  | 1 491 118  | PPM  | 29 137 |
| PL    | 391 985    | ALDE | 15 182 |
| AUR   | 374 103    | PPPO | 6 880  |
| PPDA  | 263 156    | PSE  | 5 696  |
| CC    | 115 361    | PPRU | 3 153  |
| PPFD  | 107 679    |      |        |



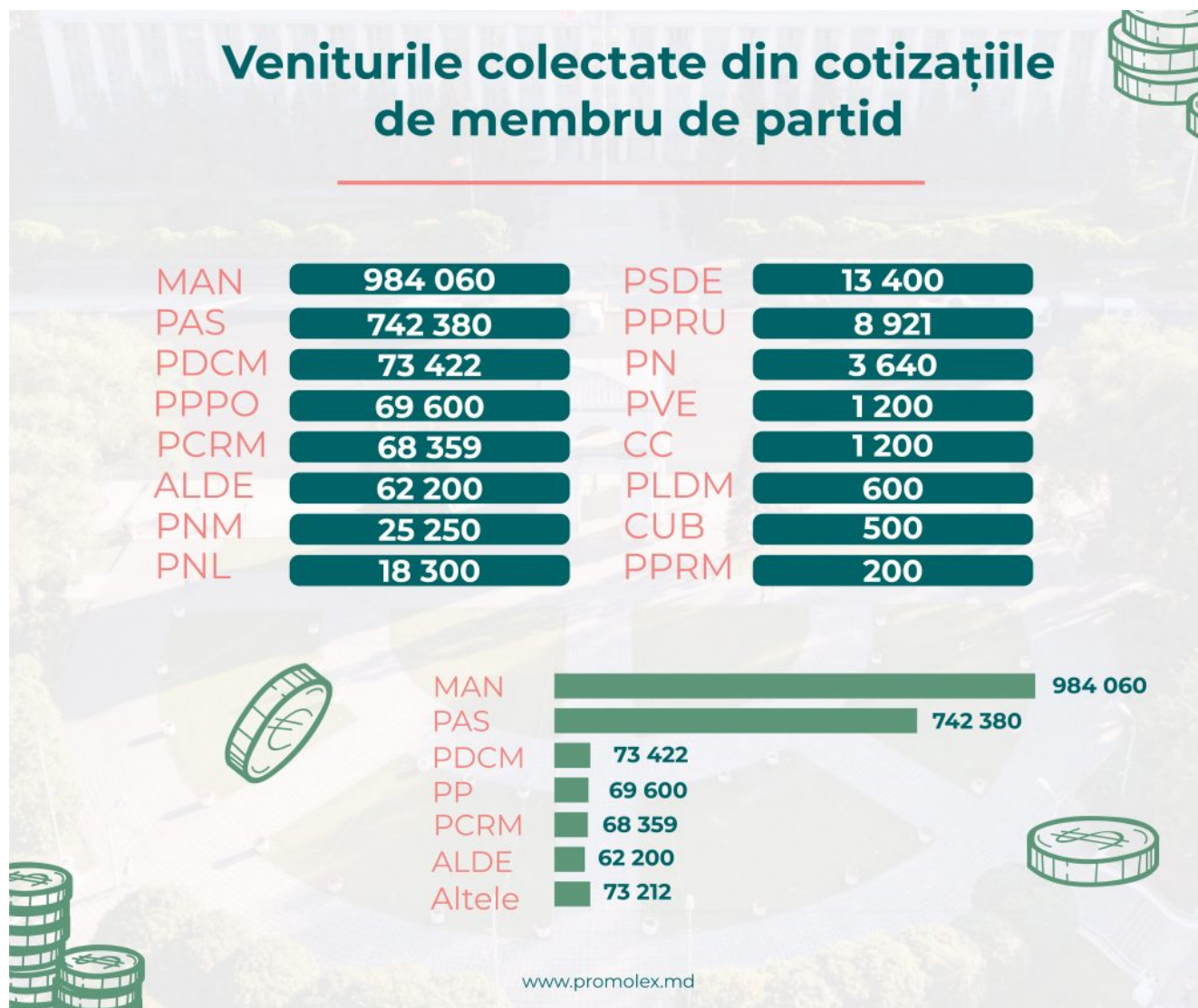
[www.promolex.md](http://www.promolex.md)

### Cine și de câți membri de partid este susținut financiar prin achitarea cotizațiilor?

Deși statutele tuturor celor 61 partide prevăd obligațiunea membrilor de partid de a achita cotizațiile de membru, în 2023 doar 16 partide au raportat colectarea cotizațiilor, valoarea totală a acestora fiind scăzută – de doar 2 milioane de lei. În acest sens, Promo-LEX precizează că aportul membrilor de partid la veniturile formațiunii reprezintă o dovadă a implicării și susținerii acestora. Prin urmare, implicarea membrilor de partid, cel puțin prin achitarea cotizațiilor, este una necesară.

Cei mai mulți membri de membri de partid care au achitat cotizații raportat la numărul total de membri declarați la

CEC, au fost în cazul PAS, care a colectat cotizațiile de la 58% din membrii săi, urmat de MAN – de la 50% din membrii de partid și, respectiv, PDCM – de la 5%.



## Salarii, pensii, burse și ajutoare sociale – surse de venit ale donatorilor

Persoanele fizice, care au oferit donații partidelor politice în 2023, în 90% dintre cazuri le-au făcut din salariile încasate. Din pensii ponderea totală a donațiilor a reprezentat 5%, iar donațiile de la șomeri au constituit 3 la sută. Partidele politice au acumulat venituri și din donații precum burse sau ajutorare sociale (1%).

Precizăm că donațiile care depășesc trei salarii medii lunare pe economie, adică 35.100 de lei (în 2023), urmează să fie

verificate de către Comisia Electorală Centrală. În urma monitorizării, Promo-LEX a constatat că limita stabilită pentru inițierea verificărilor de către CEC a fost depășită doar în cazul a 12 astfel de donatori. Volumul acestor donații a fost de peste 600 de mii de lei, ceea ce reprezintă 19% din totalul donațiilor făcute de către persoanele fizice. În acest context, Promo-LEX vine cu recomandarea către CEC să examineze posibilitatea extinderii criteriilor care vor sta la baza verificării donațiilor în susținerea partidelor politice, pentru a nu exista riscul eludării cadrului legal privind finanțarea partidelor. Or există situații când în rapoartele partidelor se regăsesc așa-numiții „donatori fictivi”, fapt constatat și în cadrul investigațiilor jurnalistice, și a căror donații nu depășesc acea limită de trei salarii medii.

### **Donații „cash sau card”?**

Pentru 2023, majoritatea persoanelor fizice au preferat să ofere donații partidelor politice prin transfer bancar. Donații de la persoanele fizice în numerar au fost colectate în proporție de 35%. În cazul a trei formațiuni politice donațiile au fost colectate doar în numerar, prin transfer bancar au fost colectate în cazul a șase formațiuni, iar colectarea mixtă (numerar și transfer bancar) a fost observată în cazul a opt partide.

Promo-LEX apreciază tendința pozitivă de colectare a donațiilor prin transfer bancar. Or în cazul colectării donațiilor și cotizațiilor în numerar sunt lăsate mai puține urme reale care ar facilita reconstituirea ușoară a activității financiare a partidelor politice.

**Raportul privind „Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Retrospectiva anului 2023” poate fi accesat [aici](#).**

*În perioada 26 iulie 2016 – 31 martie 2025, Asociația Promo-LEX implementează programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru*

*Dezvoltare Internațională (USAID). În cadrul acestui proiect, Asociația și-a propus monitorizarea finanțării partidelor politice, în speță, prin prisma observării și estimării costurilor activităților desfășurate de acestea, precum și a raportării finanțelor partidelor către organul mandatat – CEC.*

---

**Pentru informații suplimentare:**

**Dumitrița Ciuvaga**

**Comunicatoare**

**Asociația Promo-LEX**

**Tel: +373 68 800 827**